

“ ...

Davacı Maliye Hazinesi tarafından davalı Yimpaş Holding A.Ş.'ye karşı olmak üzere, davalı şirketin 2000 ve 2001 yıllarına ait ticari karından kanuni vergiler düştükten sonra ortaklarına dağıtılmayan 2000 yılı için 3.511.666,00 TL ve 2001 yılı için 18.611,00 TL meblağındaki kar paylarının 2308 sayılı “Şirketlerin Müruru Zamana Uğrayan Kupon, Tahvilat ve Hisse Senedi Bedelerinin Hazineye İntikali Hakkında Kanun” hükümleri çerçevesinde hazineye intikalinin sağlanması için dava ikame olunan davada dosya incelendi:

Dava Konusu Olay ve Davacının İstemi

Davacı Maliye Hazinesi tarafından davalı şirketin 2000 ve 2001 yıllarına ait ticari karından kanuni vergiler düştükten sonra ortaklarına dağıtılmayan 2000 yılı için 3.511.666,00 TL ve 2001 yılı için 18.611,00 TL meblağındaki kar paylarının bulunduğu, dağıtılmayan kar paylarının 2308 sayılı “Şirketlerin Müruru Zamana Uğrayan Kupon, Tahvilat ve Hisse Senedi Bedelerinin Hazineye İntikali Hakkında Kanun” hükümleri çerçevesinde hazineye intikalinin sağlanması için davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

İptali İstenilen Kanun Hükümleri

2308 sayılı Şirketlerin Müruru Zamana Uğrayan Kupon, Tahvilat ve Hisse Senedi Bedelerinin Hazineye İntikali Hakkında Kanun'un 1. maddesinde yer alan “Anonim ve limited şirketleriyle sermayesi eshama ayrılmış komandit şirketlerin komanditlere ait hisse senetlerinin ve tahvillerinin kanuni mazeret bulunmaksızın beş senelik müruruzamana uğriyan faiz, temettü ve ikramiye gibi menfaatleriyle bu şirketlerin hisse senetleri ve tahvillerinden bedele inkilâp etmiş olanlarının on senelik müruruzamana uğrayan bedelleri Devlete intikal eder. Bu şirketler bahsolunan menfaat ve bedelleri müruruzaman müddetlerinin bitmesinden itibaren üç ay içinde mahallî malsandığına vermeğe mecburdurlar.Nizamnamelerinde müruruzaman müddeti tasrih edilip de Ticaret Kanunu mucibince Hükümetçe tasdik edilmiş olan şirketler için tâyin olunmuş müddetler müruruzamana esas tutulur.” hükmü, 2. maddesinde yer alan “Birinci madde hükmüne riayet etmiyen şirketler vermeğe mecbur oldukları parayı üç misli tazminatla birlikte ödemeğe mahkûm edilirler.” hükmü, 3. maddesinde yer alan “Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.” hükmü ve 4. maddesinde yer alan “ Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye ve Maliye Vekilleri memurdur.” hükümlerinin Anayasa'nın 5. maddesinde düzenlenen “Devletin Temel Amaç ve Görevleri” başlıklı hükmüne, 48. maddede düzenlenen “ Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti” başlıklı hükmüne, 35. maddede düzenlenen mülkiyet hakkına, 167. maddede düzenlenen “Piyasaların Denetimi ve Dış Ticaretin Düzenlemesi” başlıklı hükümlerine aykırılığı düşüncesiyle başvurulmaktadır.

İptali İstenilen Kanun Hükümlerinin Anayasa'ya Aykırılığının Değerlendirilmesi

1982 Anayasası'nın 5. maddesinde düzenlenen “Devletin Temel Amaç ve Görevleri” başlıklı hükmünde “Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.” hususu düzenlenmiş olup, mülkiyet hakkı başlıklı 35. Maddesinde “Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla

Esas Sayısı : 2018/136

Karar Sayısı : 2019/21

sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.” hükmü bulunmaktadır. Bununla beraber çalışma ve sözleşme hürriyeti başlığını taşıyan 48. maddesinde “Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir. Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır.” hükmüyle beraber “Piyasaların Denetimi ve Dış Ticaretin Düzenlenmesi” başlığını taşıyan 167. maddesinde “Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiilî veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler. Dış ticaretin ülke ekonomisinin yararına olmak üzere düzenlenmesi amacıyla ithalat, ihracat ve diğer dış ticaret işlemleri üzerine vergi ve benzeri yükümlülükler dışında ek malî yükümlülükler koymaya ve bunları kaldırmaya kanunla Bakanlar Kuruluna yetki verilebilir...” hükmü bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen anayasa hükümleri gerçek veya tüzel kişilerin mülkiyet haklarına anayasal güvence getirmekle beraber özellikle 167. madde hükmü, devletin özel piyasalar açısından düzenleyici, koruyucu ve geliştirici tedbirleri alacağı hususu düzenlenmiştir. Bununla beraber yukarıda somut norm denetimi yoluyla iptali hususunda Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına karar verilen 2308 sayılı Şirketlerin Müruru Zamana Uğrayan Kupon, Tahvilat ve Hisse Senedi Bedelerinin Hazineye İntikali Hakkında Kanun'un 1., 2., 3. ve 4. maddeleri, anonim şirket veyahut limited şirketler ile bu tüzel kişilerin ortağı konumundaki gerek gerçek gerekse tüzel kişiler arasındaki ortaklık ilişkisine müdahalede bulunmaktadır. Bu çerçevede olmak üzere iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına karar verilen yasa hükümlerinde, hazineye intikal için konulan 5 yıllık süre, hali hazırda kar payı ödemesini alamamış ve bu konuda ortağı olduğu tüzel kişiye dava yöneltmemiş olan ortakların hak arama özgürlüklerine de müdahale teşkil etmektedir. Zira bahse konu kanun hükümlerinin lafzi yorumunda 5 yıllık süre hak düşürücü süre mahiyetinde metinde yer almış, bu süre içerisinde dava açmamış veyahut açmış olup da davası sonuçlanmamış ortakların, ortağı olduğu tüzel kişiye karşı ortaklık hakkından kaynaklı bu hakkını da ileri sürmesi imkansız hale gelecektir. İzah olunan hususlarla beraber başvuruya konu olan yasa hükmünde intikal ifadesi geçmekte olduğundan, şirket ortaklarının haklarına halef olma durumu da söz konusu olamayacağından, yasa hükmünün uygulanması halinde gerek ilgili tüzel kişi gerekse ortakları bakımından telafisi zor sonuçlar doğabilecektir.

Açıklanan nedenlerle; bir davaya bakmakta olan mahkemenin, o davada uygulanacak kanun hükmünü Anayasa'ya aykırı görürse ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurabileceğini düzenleyen Anayasa'nın 152. maddesi ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi gereğince, 2308 sayılı Şirketlerin Müruru Zamana Uğrayan Kupon, Tahvilat ve Hisse Senedi Bedelerinin Hazineye İntikali Hakkında Kanun'un 1. Maddesinde yer alan “Anonim ve limited şirketleriyle sermayesi eshama ayrılmış komandit şirketlerin komanditlere ait hisse senetlerinin ve tahvillerinin kanuni mazeret bulunmaksızın beş senelik müruruzamana uğrayan faiz, temettü ve ikramiye gibi menfaatleriyle bu şirketlerin hisse senetleri ve tahvillerinden bedele inkilâp etmiş olanlarının on senelik müruruzamana uğrayan bedelleri Devlete intikal eder. Bu şirketler bahsolunan menfaat ve bedelleri müruruzaman müddetlerinin bitmesinden itibaren üç ay içinde mahallî malsandığına vermeğe mecburdurlar. Nizamnamelerinde müruruzaman müddeti tasrih edilip de Ticaret Kanunu mucibince Hükümetçe tasdik edilmiş olan şirketler için tâyin olunmuş müddetler müruruzamana esas tutulur.” hükmü, 2. maddesinde yer alan “Birinci madde hükmüne riayet etmeyen şirketler vermeğe mecbur oldukları parayı üç misli tazminatla birlikte ödemeğe mahkûm edilirler.” hükmü, 3. maddesinde yer alan “Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.” hükmü ve 4. maddesinde yer alan “ Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye ve

Esas Sayısı : 2018/136

Karar Sayısı : 2019/21

Maliye Vekilleri memurdur.” hükümlerinin, Anayasa'nın 5. maddesinde düzenlenen “Devletin Temel Amaç ve Görevleri” başlıklı hükmüne, 48. maddede düzenlenen “Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti” başlıklı hükmüne, 35. maddede düzenlenen mülkiyet hakkına, 167. maddede düzenlenen “Piyasaların Denetimi ve Dış Ticaretin Düzenlenmesi” başlıklı hükümlerine aykırı olduğu kanısına ulaşılması nedeniyle anılan yasa hükümlerinin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, iptali istenen yasa hükümlerinin Anayasa'nın hangi maddelerine aykırı olduğunu açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslının, başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneğinin, dava dilekçesi ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı örneklerinin dizi listesine bağlanarak ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA GÖNDERİLMESİNE 17.08.2018 tarihinde karar verildi.”